

Muslimské dobytí Katalánska

Muslimská invaze na Pyrenejský poloostrov

- **622:** Vznik Islámu. Kvůli rozpadu římského impéria se nové náboženství snadno šíří především po severu Afriky. Na počátku 8. stol. první snahy muslimů o proniknutí do Evropy.
- **711:** Berberské vojsko pod vedením **Tárika ibn Zijáda** přeplouvá Gibraltarský průliv (duben). Tehdy již mocensky roztržštěné vizigótské království se nemá šanci ubránit – v listopadu 711 muslimové ovládnou hl. město Toledo, pak postupují dále na sever. V následujících letech (712 – 722) pak Maurové postupně dobývají celý poloostrov (Sevilla, Lisabon, Astorga, Toulouse).
- **716:** Ovládnutí Katalánska, pád Barcelony.
- **722 – 1492:** Tzv. *reconquista*. Tradičně za její počátek považována bitva u Covadongy. Následně tamní malá křesťanská království rozšiřují svá území jižním směrem.
- **732:** Klíčová bitva u Poitiers (Karel Martel), kde dochází k zastavení muslimské expanze.

Tárik ibn Zijád

(Zdroj: wikipedia.org)

Muslimská invaze do Katalánska

- **716:** Ovládnutí Katalánska, pád Barcelony. Některá města na území Katalánska se vzdávají rychle a takřka bez boje (Lleida), jiná bojují do posledního muže (Tarragona) a jsou následně takřka celá zničena.
- Po vítězství u Poitiers Frankové postupují na jih a znovudobývají své ztracené území. Pod vedením Karla Velikého (Carlemany) se v roce 778 pokouší dobýt Zaragozu, ale neúspěšně.
- **785:** Návrat Karla Velikého na Pyrenejský poloostrov, získává Gironu a o 4 roky později i oblast Cerdanya a Urgell.
- **801:** Karlův syn Ludvík Pobožný (Lluís el Pietós) získává Barcelonu. Hranice mezi franským a muslimským vlivem se v následujících desetiletích stabilizuje na řece Llobregat (Marca Hispánica).
- Část dnešního Katalánska (Lleida, Tarragona, Tortosa) zůstane až do 12. století součástí arabské civilizace (Al-Andalus).

Al-Andalus

(Zdroj: wikipedia.org)

Al-Andalus

- **Al-Andalus:** historický arabský název pro muslimy ovládané území na Pyrenejském poloostrově.
- **Období:** 711 – 1492.
- **Státní útvary:**
 - Umajjovský chalífát (do roku 756)*
 - Córdobský emirát (756 – 929)*
 - Córdobský chalífát (929 – 1031)*
 - První období taifas (1031 – 1085)*
 - Říše Almorávidů (1085 – 1144)*
 - Druhé období taifas (1144 – 1172)*
 - Říše Almohadů (1172 – 1212)*
 - Třetí období taifas (1212 -1238)*
 - Emirát Granada (1238 – 1492)*

Córdobský emirát (756 – 929)

Córdobský chalífát (929 – 1031)

- Nejprve na území vládne dynastie Umajjovců (chalífát, hl. město Damašek), jejichž generálové na Pyrenejský poloostrov v roce 711 vpadli. Tato dynastie ale ztrácí vliv v roce 750, moc přebírají Abbásovcí.
- **756:** Abdurrahmán I. Zakládá emirát se sídlem v Córdobě, nezávislý na Abbásovském chalífátu (750 – 1258). Islamizace Pyrenejského poloostrova, rozkvět obchodu, časté střídání lokálních vůdců, soupeření mezi jednotlivými větvemi vedoucí dynastie.
- **929:** Abdurrahmán III. se prohlašuje chalífou, vzniká tak Córdobský chalífát. Jde o vrcholné období arabské civilizace v této oblasti – daří se obchodu, místní společnost je mnohem vyspělejší než sousední křesťanské státní útvary, panuje relativní mír a náboženská tolerance. Na konci 10. století však postupný úpadek.
- **1031:** Zánik Córdobského chalífátu → vznik menších muslimských státečků/království „taifas“.

Pyrenejský poloostrov okolo roku 1000

(Zdroj: wikipedia.org)

Období taifas (11. – 13. stol.)

- Následovalo přibližně třísetleté období rozdrobení Al-Andalusu na malá knížectví či emiráty, tzv. „taifas“. Především v 11. a částečně i ve 12. stol. šlo o kulturně bohaté období, přítomnost mnoha arabských učenců na Pyrenejském poloostrově, později úpadek.
- Změna rolí: Během chalífátu relativní mír s okolními státními útvary, obchodní styky, křesťanské státy často platily jakousi daň za smír. V období taifas naopak malé a oslabené muslimské státečky platily poplatky křesťanským královstvím (především Kastilii).
- Toto období bylo narušeno nejprve invazí Almorávidů (pád Toleda 1085) a později Almohadů (dobyť Lisabonu 1147). Následně definitivní úpadek taifas, konečný nástup reconquisty – většina taifas zmizí v druhé polovině 13. stol. (Orihuela, Murcia, Menorca, Lorca).

1492: Konec reconquisty

- Posledním muslimským státem na území Pyrenejského poloostrova byl v letech 1238 – 1492 emirát Granada (Granadské království).
- Dobyto katolickými králi (Ferdinand II de Aragón, Isabel I de Castilla) dne **2. ledna 1492** – konec arabské civilizace na Pyrenejském poloostrově.

Kultura a společnost v Al-Andalus

- Období velkého rozvoje kultury, přístup k vynálezům a k luxusnímu zboží z Orientu (astronomie, papír, arabské číslice,...). Rozvoj vědy, poezie.
- Islamizace společnosti, relativní náboženská tolerance. Společnost je rozdělená na několik skupin:
 - **Maurové/muslimové** (nejvyšší společenská vrstva, vládcí, vlastníci půdy)
 - **Muladíové** (původní obyvatelé, kteří konvertovali k islámu; neplatili daně)
 - **Mozarabové** (křesťané, kteří dál vyznávali svou víru; platili za to poplatky/daně – i proto nebyli nuceni konvertovat k islámu)
 - **Židé** (menšina, většinou žili ve čtvrtí oddělených od zbytku města)
 - **Otroci** (řada z nich měla slovanský původ)
- Těžba zlata, obchod s otroky, hrnčířství, výroba skla a textilu, stavba propracovaného systému zavlažování – lepší úroda.
- Hl. město **Córdoba** v době svého největšího rozmachu 500 000 obyv.

Katalánsko – součást Al-Andalus

- Na počátku 9. stol. snahy franských oddílů o dobytí Tortosy – neúspěšné. V průběhu 9. stol. se hranice mezi křesťanskou a muslimskou civilizací na území Katalánska stabilizuje na řece Llobregat.
- V následujících staletích dochází k občasným výpadům na obou stranách, hranice se ale významně neposouvá. Oblast Lleidy, Tarragony a Tortosy patří do oblasti Al-Andalus, tedy pod Córdobašský emirát a později chalífát.
- Po rozpadu Córdobašského chalífátu je katalánské území rozděleno de facto do dvou hlavních taif: **Emirát Larida** (طائفة لاردة) a **Emirát Turtuixa** (طائفة طرطوشة)

Katalánsko – součást Al-Andalus

- **Emirát Larida (1031 – 1149)**

Nezávislý muslimský stát s centrem v dnešní Lleidě. Střídá epochy samostatnosti s obdobími podřízenosti (Almorávidé), dlouhé roky přežívá též jako spojenec několika barcelonských hrabat (Berenguer Ramon II, Ramon Berenguer III). V roce 1149 se tato taifa vzdává barcelonskému hraběti Ramonu Berenguerovi IV.

- **Emirát Turtuixa (1009 – 1148)**

Nezávislý muslimský stát s centrem v dnešní Tortose. V roce 1110 padl do rukou Almorávidů, v roce 1148 dobyt Ramonem Berenguerem IV.

Ramon Berenguer IV.

(Zdroj: galeon.com)

Tortosa (Turtuixa)

- Osídlena již iberskými kmeny, velký rozvoj za časů Římanů (Dertosa). Výborná strategická pozice na kopci a na břehu řeky Ebro (kontrola velké části okolního území).
- **714:** Tortosa dobytá muslimy → Turtuixa (طرطوشة)
- **945:** Město nabírá na důležitosti, jsou zde vybudovány loděnice. Z města se stává významná pevnost, restauruje se velká mešita.
- **1148:** Dobytí města Ramonem Berenguerem IV., následuje opět období velkého rozvoje a důležitosti města.
- Památky z maurské epochy:
 - Castell de la Suda**
 - Banys àrabs al barri de Sant Jaume**

Castell de la Suda (Tortosa)

Výhled z Castell de la Suda (Tortosa)

Více informací:

- **BALCELLS, Albert.** *Història de Catalunya*. Barcelona: L'Esfera dels llibres/La Butxaca, 2011. Str. 125-202.
- **SOLER, Toni.** *Història de Catalunya (Modèstia a part)*. Barcelona: Columna, 1998. Str. 50-54.
- **RODÓ, Jordi et al.** *Historia del autogobierno de Cataluña*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2007. Str. 7-14.
- **Tortosa Turisme:** <http://www.tortosaturisme.cat/>